

Enheten för naturvård

Blötviken SE0110362

Bevarandeplan för Natura 2000-område (enligt 17§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLANDatum
2015-12-17Beteckning
511-33884-2015

Namn	Blötviken	Areal	4,9
Natura 2000-kod	SE0110362		
Kommun	Österåker		
Fastställd av Länsstyrelsen	2015-12-17		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Privat		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
6270	*Silikatgräsmarker	1,5	30,6
6430	Högörtängar	1,8	36,7

* Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Natura 2000-arter är arter som finns upptagna i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella Natura 2000-arter.

Tabell 2. Arter

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Inga Natura 2000-arter finns rapporterade från området.		

Bevarandesyfte för Blötviken

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljöer nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade livsmiljöerna.

Blötviken är i första hand utpekad för den våta högörtängens skull. Inom beteshagen finns dock också mindre arealer artrik hagmark på torr till frisk mark. De är

BEVARANDEPLAN

Datum
2015-12-17

Beteckning
511-33884-2015

också värdefulla, men skulle på grund av sin jämförelsevis lilla areal inte ensamma ha motiverat ett Natura 2000-utpekande.

Prioritering av skötselåtgärder framgår av tabell 3.

Bevarandemål för Blötviken

Att bidra till gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade arter och livsmiljöer uttrycks i detta område i följande mål.

***Silikatgräsmarker (6270)**

- Arealen silikatgräsmarker ska bibehållas.
- Marken är välhävdat av bete och/eller slåtter varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Igenväxningsvegetation förekommer inte/endast i begränsad omfattning.
- De typiska arter som är knutna till silikatgräsmarker ska kunna fortleva på lång sikt, t.ex. darrgräs, knägräs, kattfot, solvända, bockrot och jungfrulin.

Högörtängar (6430)

- Arealen högörtäng ska bibehållas.
- Vedartad igenväxningsvegetation förekommer inte/endast i begränsad omfattning.
- Högörtängen är välhävdat av bete och/eller slåtter varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Bibehållen vattenregim med regelbundna översvämningar.
- Marken är opåverkad av konstgödsling, stödutfodring, dikning och insådd av för livsmiljön främmande arter.
- De typiska arter som är knutna till högörtängar ska kunna fortleva på lång sikt och helst öka i populationsstorlek och utbredning, t.ex. ängsruta och fackelblomster.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Blötviken ligger utmed sjön Virens norra strand, ca 3 km nordväst om Roslags-Kulla kyrka i Österåkers kommun. Området består av två delområden (se karta). Landskapet på norra sidan av sjön Viren domineras av barrskog och mindre öppna sänkor med åker- och betesmark. Utmed den norra stranden finns betade och igenväxande strandängar.

Enligt häradskartan från år 1901 hävdades större delen av området vid denna tidpunkt som äng.

BEVARANDEPLAN

Datum
2015-12-17

Beteckning
511-33884-2015

Mot vattnet finns en frisk till fuktig betesmark. Arter som finns här är stjärnstarr, plattstarr, blåsstarr, grenrör, dyblad, blomvass, gökblomster, videört, gåsört, kråkkalöver, kärrsilja, ängsruta, älggräs och fackelblomster.

Ovanför fuktängen finns stenbunden hagmark, som under år 2006 iståndsattes genom röjningar och avverkningar. Bland kärlväxter påträffas här stagg, darrgräs, knägräs, kattfot, ljungfrulin, solvända, ormrot etc.

Sjön Viren är limnologiskt intressant. Hela sjösystemets vattenkvalité är god. Så vitt känt regleras inte längre sjöns vattenstånd aktivt, utan mer eller mindre naturliga vattenståndsvariationer styrs av tillrinningen. Storskrake, vattenrall, sångsvan och storlom är några av sjöns häckfåglar. På strandängarna rastar simänder och vadare under flyttningstid. I Natura-2000-området förekommer under häckningstid skogssnäppa, gulärta, enkelbeckasin och häger. Efter utpekandet har det visat sig att det i de grunda vattnen omedelbart utanför Natura 2000-området finns rik förekomst av Natura 2000-arten citronfläckad kärrtrollslända. De vuxna djuren födosöker frekvent inom Natura 2000-området, men reproduktionen sker utanför.

Området har i samband med våtmarksinventeringen bedömts tillhöra klass 2.

Beskrivning av livsmiljöer

***Silikatgräsmarker (6270)**

Livsmiljö omfattar här torra och friska gräsmarker med lång kontinuitet av betesdrift. Äldre kartmaterial visar att hagmarken vid Blötviken tidigare har hävdats genom slätter. Markerna är ogödslade och har därför en artrik vegetation av hävdgynnade kärlväxter som stagg, vårbrodd, darrgräs, knägräs, hirsstarr, blekstarr, solvända, bockrot, jungfrulin, gulmåra, käringtand m.fl.

Högörtängar (6430)

Mot vattnet finns en frisk till fuktig högvuxen gräsdominerad betesmark med stjärnstarr, plattstarr, blåsstarr och grenrör. Det finns dock också en hel del örter som strandviol, dyblad, blomvass, videört, gåsört, kråkkalöver, kärrsilja och älggräs. Här finns också de typiska arterna gökblomster, ängsruta och fackelblomster. I vattnet utanför fuktängen (och utanför Natura 2000-området) finns grunt vatten med vidsträckta vassar av sjösäv.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

BEVARANDEPLAN

Datum
2015-12-17

Beteckning
511-33884-2015

*Silikatgräsmarker (6270)

- Upphörd hävd eller för lågt betestryck med igenväxning som följd.
- Markexploatering. Gräsmarken kan förstöras genom utfyllnad, vägdragningar etc.
- Uppläggande av jordmassor.
- Kväveläckage från angränsande marker.
- Gödsling (förutom från djur som betar i objektet), stödutfodring (endast några dagar i samband med betessläpp och installning), kalkning, dikning eller insådd av för livsmiljön främmande arter.

Högörtängar (6430)

- Frånvaro av slätter/bete, liksom för svagt betestryck, leder till igenväxning.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering.
- Vattenreglering som minskar vattenståndsvariation med översvämning av livsmiljön.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Strandskydd gäller enligt 7 kap 13-18 §§ MB inom hela Natura 2000-området. Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden, t.ex. uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller t.ex. byggnader som behövs för de areella näringarna och som måste finnas inom strandskyddat område.

Blötviken planeras ingå i ett åtagande om miljöersättning för skötsel av betesmarker och slätterängar. I området gäller de skötselvillkor som står i åtagandeplanen.

Behov av ytterligare reglering

Åtagandet om miljöersättning behöver fastställas för att säkra att området hävdas. Därutöver finns inget behov av ytterligare reglering.

BEVARANDEPLANDatum
2015-12-17Beteckning
511-33884-2015**Förslag till skötselåtgärder**

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder utöver vad som gäller i åtagandeplan för Blötvikens. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Område/art	Åtgärd	Tidsplan
*Silikatgräsmarker (6270)	<i>Bete och/eller slåtter.</i> <i>Röjning av årssly.</i>	Årligen. Vid behov.
Högörtängar (6430)	<i>Bete och/eller slåtter. Det bör utredas om området bäst lämpar sig för slåtter eller bete mot bakgrund av hävdhistoria och artförekomster.</i> <i>Röjning av sly som kommer upp efter restaurering.</i>	Årligen. Omgående och vid behov.

Bevarandestatus i dag

Tabell 5. Bevarandestatus hos ingående livsmiljöer och arter.

Livsmiljö/art	Bevarandestatus
*Silikatgräsmarker (6270)	Gynnsam.
Högörtängar (6430)	Gynnsam.

Inventeringar i området och andra referenser

Collinder, P, Haglund, A & Kloth J, 1994: *Naturen i Stockholms län – en utflyktsguide*. Stockholm.

Naturkatalogen, Österåkers kommun.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1983. *Naturvårdsprogram för Stockholms län*.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1995. *Våtmarksinventering*, objekt 11J 1A 02.

Länsstyrelsen i Stockholms län. *Ängs- och hagmarksinventeringen i Stockholms län. 1987-1991*.

BEVARANDEPLANDatum
2015-12-17Beteckning
511-33884-2015**Karta**

Livsmiljöernas sifferkoder i kartan och dokumentet är korrekta liksom namnen i dokumentet. Livsmiljöernas namn i kartan kan dock vara felaktiga.

